

**ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava**

**SPRÁVA
Z VÝKONU ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU
NAD KOZMETICKÝMI VÝROBKAMI
V ROKU 2009**

V Bratislave 20. 2. 2010

Vypracovali: Ing. Elena Kohútová, Ing. Janka Kišacová

Výkon dozoru v oblasti kozmetických výrobkov bol v roku 2009 vykonávaný v zmysle ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon) a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov (nariadenie vlády) a zabezpečovaný zamestnancami Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ÚVZ SR) a Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike (RÚVZ). Pri výkone dozoru sa všetky RÚVZ riadili usmernením hlavného hygienika SR č. OHVBPKV/1108/2009/Ko. Usmernenie bolo vypracované v súlade s plánom odsúhlaseným pracovnou skupinou PEMSAC pri Európskej Komisii (EK). Laboratórne analýzy boli vykonávané v laboratóriách RÚVZ Bratislava hlavné mesto, Žilina a Poprad. Jednotlivé laboratóriá v rámci špecializácie zaviedli a validovali v roku 2009 nové analytické metódy, a to Bratislava - konzervačné látky (Benzalkónium chlorid, Benzetónium chlorid, vonné látky (Cinnamyl a Anisyl alkohol, d-Limonen, oxidačné farbivá (4-amino-3-nitrofenol, 4-amino-2-metylphenol, 4-amino-3-metylphenol, 5-diaminotoluén sulfát, Žilina - konzervačné látky (metyl-, etyl-, butyl-, izobutyl-, propyl-, izopropyl-, fenyl benzoát a Poprad – konzervačnú látku (Benzyl alkohol).

Počet zamestnancov vykonávajúcich, respektíve podieľajúcich sa na výkone dozoru nad kozmetickými výrobkami a ich dosiahnuté vzdelanie sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

odbor/oddelenie	ÚVZ SR	RÚVZ v SR			spolu
	OHVBPKV	OHV	OHŽP	PPL	
počet zamestnancov	2	135	58	7	202
z toho VŠ vzdelanie	2	68	26	7	103
SŠ vzdelanie	0	67	32	0	99

Výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami bol v roku 2009 zameraný na:

- kontrolu zloženia kozmetických výrobkov
- kontrolu dodržiavania povinností výrobcov, dovozcov, distribútorov a predajcov kozmetických výrobkov
- kontrolu výskytu nebezpečných kozmetických výrobkov na trhu v Slovenskej republike hlásených v rýchlom výstražnom systéme pre spotrebiteľské výrobky RAPEX
- iné činnosti.

VÝSLEDKY ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU

KONTROLA ZLOŽENIA KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Kontrola zloženia kozmetických výrobkov bola zabezpečovaná zamestnancami RÚVZ a spočívala v odbere vzoriek a ich následnej analýze v laboratóriách. V zmysle celoslovenského plánu odberu vzoriek boli na kontrolu zloženia odoberané kozmetické výrobky pre deti a dospelých, výrobky vyrábané v Slovenskej republike, ako i výrobky dovozené z ostatných štátov Európskej únie (EÚ) alebo krajín mimo územia EÚ. Vzorky boli odoberané prednostne u výrobcov, dovozcov, ďalej u distribútorov, veľkoobchode, maloobchode ako i v sektore služieb. Celkovo bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru odobratých 622 vzoriek výrobkov. Všetky vzorky boli skontrolované v závislosti od cieľného sledovania na vybrané látky (ich koncentrácia vo výrobku), správnosť a úplnosť označenia a u výrobkov dekoratívnej kozmetiky, výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a vybraných výrobkov aj mikrobiologickú čistotu. Z 622 analyzovaných vzoriek nevyhovelo požiadavkám nariadenia vlády 27 (4,3%) výrobkov, z toho 8 (1,1%) výrobkov pre deti a 19 (3,2%) výrobkov pre dospelých. Zistené nedostatky sa v prevažnej miere týkali označovania 24 (88,9%) výrobkov, najmä neuvedenia zložiek (17), neuvedenia bezpečnostných údajov (6) a uvedenia klamlivých údajov (1) na obale výrobku. Nedostatky týkajúce sa zloženia výrobkov boli zistené iba v 6 prípadoch a týkali sa použitia zakázaných látok (3) a zistenia obsahu regulovanej látky nad stanovenú prípustnú hodnotu (3). Mikrobiologicky nevyhovujúci výrobok z dôvodu prekročenia celkového množstva mikroorganizmov bol zistený v 1 prípade.

Výsledky laboratórných analýz a analýza porušenosti nevyhovujúcich vzoriek sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

cieľené sledovanie	Počet vzoriek				
	analyzované	nevyhovujúce			
		spolu	spolu	mikrobiológia	zloženie
Zakázané látky spolu	124	9		3	6
Make up pre deti	31	8		3	5
Laky na nechty	25	1			1
oxidačné farby	68				
Regulované látky spolu	566	18	1	3	18
konzervačné látky spolu	258	3		3	3
-Výrobky pre deti	170				
-Výrobky pre dospelých	88				
UV Filtre	105	5	1		5
fluór, DEG	55	3			3
oxidačné farby	68				
vonné látky	80	7			7
spolu	622	27	1	6	24

VÝSLEDKY JEDNOTLIVÝCH CIELENÝCH SLEDOVANÍ

ZAKÁZANÉ LÁTKY

Všeobecne

Sú to látky, ktoré sa v procese výroby nesmú pridávať do kozmetických výrobkov a v nariadení vlády sú uvedené v prílohe č. 2. Dôvodom ich zákazu sú ich nepriaznivé účinky na ľudský organizmus, najmä ich karcinogénne, mutagénne účinky alebo účinky, negatívne ovplyvňujúce reprodukciu. Nariadenie vlády však povoľuje prítomnosť ich stopového množstva s podmienkou, že sa jeho prítomnosti v procese výroby nie je možné technologicky vyhnúť a konečný kozmetický výrobok je bezpečný za bežných alebo racionálne predvídateľných podmienok použitia. Cieľená úloha – zakázané látky v kozmetických výrobkoch pre dospelých pozostávala z troch častí:

1. vybrané ťažké kovy (Hg, Pb, Cd, Sr) vo výrobkoch dekoratívnej kozmetiky pre deti

2. polyakrylamidy (akrylamid) v lakoch na nechty

3. oxidačné farbivá (o-, m-fenyléndiamín, 4-metyl -m -fenyléndiamín) vo výrobkoch na farbenie vlasov a p-fenyléndiamín v tzv. black hene) na farbenie pokožky.

Výsledky

V laboratóriu bolo celkovo analyzovaných 124 vzoriek výrobkov, z toho 31 (25,0%) výrobkov pre deti a 93 (75,0%) výrobkov pre dospelých. Požiadavkám nariadenia vlády nevyhovelo 9 (7,2%) výrobkov, 8 (88,9%) pre deti a 1 (11,1%) pre dospelých.

Výsledky jednotlivých cieľených sledovaní a analýza nevyhovujúcich vzoriek sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

cieľené sledovanie	počet vzoriek				
	analyzované	nevyhovujúce			
		spolu	spolu	mikrobiológia	zloženie
akrylamid	25	1			1
ťažké kovy	31	8		3	5
oxidačné farbivá	68				
zakázané látky spolu	124	9		3	6

akrylamid a ftaláty v lakoch na nechty

Na stanovenie akrylamidu bolo celkovo odobratých 25 vzoriek lakov na nechty. Žiadna analyzovaná vzorka neobsahovala sledovaný akrylamid. Jedna vzorka výrobku, vyrobeného v Belgicku, nemala na obale uvedené použité zložky a tým nevyhovela požiadavke právneho predpisu na označovanie.

ťažké kovy v dekoratívnej kozmetike

Na stanovenie prítomnosti ťažkých kovov bolo celkovo odobratých 31 vzoriek dekoratívnej kozmetiky pre deti. Boli to rôzne rúže a lesky na pery, očné tieň, púdre a iné výrobky určené nielen priamo pre deti, ale aj pre bábiky. Tieto výrobky i napriek tomu, že sú pôvodne klasifikované ako hračky, musia ako hraničné výrobky spĺňať i požiadavky na kozmetické výrobky. Z prevereneho množstva 3 (9,7%) vzorky nevyhoveli požiadavke na prítomnosť stopového množstva olova. Nadlimitné množstvo

hodnotené ako vysoko rizikové bolo zistené u 2 druhoch výrobkov (krajina pôvodu Čína a Holandsko). Dané výrobky boli zakázané uvádzať do obehu a nahlásené do rýchleho výstražného systému RAPEX. Okrem toho 5 (16,1%) výrobkov nesplnilo požiadavku na označovanie a to z dôvodu, že chýbali na obale použité zložky a dátum minimálnej trvanlivosti. Nedostatky v označovaní boli dôsledkom ich nesprávneho zaradenia a uvedenia na trh ako hračky.

oxidačné farbivá vo výrobkoch na farbenie vlasov

V pláne kontroly bolo skontrolovať 60 výrobkov na farbenie vlasov na prítomnosť zakázaných farbív a 20 výrobkov na dočasné tetovanie na prítomnosť p-fenyléndiamínu. Výrobky na dočasné tetovanie sa trhu nenašli, a preto cieľená úloha nebola realizovaná. Na prítomnosť zakázaných farieb do výrobkov na farbenie vlasov bolo odobratých a analyzovaných 68 vzoriek. Všetky vzorky v sledovanom znaku vyhoveli požiadavke nariadenia vlády.

REGULOVANÉ LÁTKY

Všeobecne

Regulované látky, môžu byť použité v kozmetických výrobkoch iba vtedy, ak spĺňajú požiadavky uvedené v nariadení vlády, a to oblasť aplikácie alebo použitia, najvyššiu prípustnú koncentráciu a iné podmienky použitia. Na účely cieľného sledovania boli vybrané látky, ktoré predstavujú riziko pre zdravie ľudí a to z dôvodu zmeny podmienok ich použitia ako i na základe zistení nedostatkov v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predchádzajúcom období. Cieľné sledovanie pozostávalo z piatich častí:

1. vybrané konzervačné látky (benzalkónium chlorid, benzetónium chlorid, benzylparaben, butylparaben, ethylparaben, isobutylparaben, isopropylparaben, methylparaben, propylparaben, bez konzervačných látok) v kozmetických výrobkoch pre deti a dospelých.

2. vybrané ultrafialové filtre (PABA, benzophenone-3, butyl methoxydibenzoylmethane, octyl methoxycinnamate, octyl salicylate, octyl dimethyl paba, benzophenone-5, octocrylene, 4-methylbenzylidene camphor, phenylbenzimidazole sulfonic acid) vo výrobkoch na ochranu pred slnečným žiarením,

3. vybrané látky (fluór a dietylén glykol) v zubných pastách

4. vybrané vonné a aromatické látky - potenciálne alergény (eugenol, isoeugenol, coumarin, benzyl alcohol, benzyl benzoate, cinnamil alcohol, cinnamal, benzyl salicylate, benzyl cinnamate, amyl cinnamal, hexyl cinnamal, geraniol, linalool, citronellol, citral, methyl 2-octynoate, amylcinnamyl alcohol, cinnamyl alcohol, anisyl alkohol, - d-Limonen) vo výrobkoch vonnej kozmetiky

5. vybrané oxidačné farbivá (p-phenylenediamine, o-, m-, p-aminophenol, 2-methylresorcinol, hydroquinone, resorcinol, 4-amino-3-nitrofenol, 4-amino-2-metylphenol, 4-amino-3-metylphenol, 2,5-diaminotoluén sulfát) vo výrobkoch na farbenie vlasov.

Výsledky

V laboratóriách bolo celkovo analyzovaných 566 vzoriek rôznych výrobkov pre deti a dospelých. Požiadavkám legislatívy nevyhovelo 18 (3,1%) vzoriek. Nedostatky sa v 1 (5,6%) prípade týkali mikrobiologickej kontaminácie, v 3 (16,6%) prípadoch chemického zloženia a v 18 (100,0%) označovania.

Výsledky jednotlivých cieľných sledovaní sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

cieľné sledovanie	Počet vzoriek				
	analyzované spolu	nevyhovujúce			
		spolu	mikrobiológia	zloženie	označovanie
konzervačné látky spolu	258	3		3	3
- výrobky pre deti	170				
- výrobky pre dospelých	88				
UV Filtre	105	5	1		5
fluór, DEG	55	3			3
oxidačné farby	68				
vonné látky	80	7			7
Regulované látky spolu	566	18	1	3	18

konzervačné látky kozmetické výrobky pre deti a dospelých

Konzervačné látky sa pridávajú do kozmetických výrobkov hlavne na účely inhibície vývoja mikroorganizmov. Na konzerváciu možno použiť iba tie látky, ktoré sú uvedené v prílohe č. 6 nariadenia vlády. Niektoré z nich majú okrem konzervačných vlastností aj dezodoračné, antimikrobiálne alebo keratolytické účinky. Takéto látky, ktoré sú v uvedenej prílohe označené symbolom "+" a možno pridávať do kozmetických výrobkov aj vo vyšších ako ustanovených koncentráciách, musia byť však použité na špecifické účely zrejme z prezentácie výrobku.

V rámci daného cieľného sledovania bolo odobratých 258 vzoriek, z toho 88 (34,1%) vzoriek výrobkov pre dospelých a 170 (65,9%) výrobkov pre deti. Z uvedeného množstva nevyhoveli 3 (1,2%) výrobky pre dospelých pre prekročenie najvyššie prípustnej koncentrácie konzervačnej látky a neuvedenie varovných informácií pre spotrebiteľa.

ultrafialové filtre vo výrobkoch na ochranu pred slnečným žiarením

UV filtre sú látky určené na ochranu pokožky pred škodlivými účinkami slnečného žiarenia. Do kozmetických výrobkov možno použiť len tie ultrafialové filtre a za podmienok, ktoré sú uvedené v prílohe č. 7 nariadenia vlády. S cieľom zabezpečenia zvýšenej ochrany zdravia spotrebiteľa vyvinula EK roku 2006 iniciatívu na zlepšenie systému označovania kozmetických výrobkov. Po verejných konzultáciách vydala odporúčanie, ktoré má zabezpečiť, aby sa vo výrobnom priemysle uplatňovalo štandardizované, jednoduché a zrozumiteľné označovanie kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a aby kozmetické výrobky na ochranu pred slnečným žiarením zabezpečovali nielen ochranu pred UVB, ale aj UVA žiarením.

Na účely cieľného sledovania bolo odobraných 105 vzoriek rôznych kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre dospelých a deti. 5 (4,7%) vzoriek nevyhovelo požiadavkám nariadenia vlády v znaku označovanie, na obale neboli uvedené predpísané varovné označenia a 1 (0,9%) vzorka pre dospelých aj v mikrobiologickej čistote z dôvodu prekročenia celkového počtu mikroorganizmov a zavádzajúce tvrdenie. Výrobok s ochranným faktorom 4 uvádzal tvrdenie, že chráni pred UVB žiarením, pričom minimálny faktor, ktorý môže takéto tvrdenia uvádzať je OF 6.

fluór a dietylénglykol v zubných pastách

Použitie fluóru v zubných pastách je limitované v prílohe č. 3 nariadenia vlády. Limit sa týka jeho najvyššie prípustnej koncentrácie v zubných pastách ako i povinných varovných údajov uvedených na obale výrobku. Na zabezpečenie vyššieho stupňa ochrany spotrebiteľov a to z dôvodu prevencie vzniku fluorózy zubov u detí sa vyžaduje v označení zubných pást s obsahom fluóru od 0,1 – 0,15% uvádzať upozornenie, že deti si pri použití danej zubnej pasty musia čistiť zuby pod dohľadom dospelaj osoby a na čistenie použiť množstvo pasty vo veľkosti zrna hrachu. Použitie dietylénglykolu v súčasnosti nie je nariadením vlády upravené, ale zistilo sa, že je nelegálne pridávaný do zubných pást najmä v Číne a pri koncentrácii vyššej ako 0,1 % predstavuje riziko pre zdravie ľudí.

AnalYZovalo sa 55 vzoriek výrobkov pre deti. Nevyhoveli 3 výrobky v znaku označovanie – na obale chýbal bezpečnostná informácia o používaní pasty .

vonné a aromatické látky - potenciálne alergény, vo výrobkoch vonnej kozmetiky

Všetky kozmetické výrobky musia mať na obale v zozname zložiek vymenované všetky použité zložky. Zložky sa musia uviesť názvami podľa INCI nomenklatúry, v zostupnom poradí podľa hmotnosti v čase ich pridania v procese výroby. Zložky v množstve menšom ako 1% sa uvádzajú v ľubovoľnom poradí po zložkách, ktorých je v kozmetickom výrobku viac ako 1%. Nakoniec sa v zozname uvádzajú farbivá a to v ľubovoľnom poradí. Vonné a aromatické látky sa v zozname zložiek nevymenovávajú jednotlivo, ale sa uvádzajú iba skupinovým názvom „perfum“. Výnimku tvoria potenciálne alergény, uvedené prílohe č. 3 časti 1 nariadenia vlády pod referenčnými číslami 67 až 92. Tieto látky v prípade, že presahujú koncentráciu 0,01% vo výrobkoch, ktoré sa po aplikácii oplachujú a 0,001% vo výrobkoch, ktoré ostávajú na pokožke dlhší čas, sa musia uviesť v zozname zložiek. Uvedením týchto látok v zozname zložiek má veľký význam pre skupinu spotrebiteľov, ktorí sú precitlivení na dané látky.

Z 80 analyzovaných vzoriek nevyhovelo 7 (8,7%) a to v znaku označovanie pre neuvedenie potenciálnych alergénov v zozname zložiek.

oxidačné farbivá vo výrobkoch na farbenie vlasov

V nadväznosti na uverejnenie vedeckej štúdie „Používanie trvalých farieb na vlasy a riziko rakoviny močového mechúra“ bola EK a členskými štátmi EÚ prijatá stratégia na prehodnotenie bezpečnosti látok na farbenie vlasov, v zmysle ktorej je potrebné regulovať používanie všetkých farbív do výrobkov na farbenie vlasov. Tie farbivá, ktoré nepredložili Vedeckej rade pri EK na prehodnotenie potrebné bezpečnostnú dokumentáciu a tie výrobky, ktoré po posúdení predstavujú riziko pre zdravie sa v zmysle stratégie zakazujú používať vo výrobkoch na farbenie vlasov. Farbivá, ktoré po

prehodnotení spĺňajú požiadavky na bezpečnosť sú zaradené do prílohy č. 3 a môžu byť použité iba za ustanovených podmienok.

V rámci cieľného sledovania bolo skontrolovaných 68 vzoriek výrobkov, všetky vyhoveli požiadavkám nariadenia vlády.

KONTROLA DODRŽIAVANIA POVINNOSTÍ VÝROBCOV, DOVOZCOV, DISTRIBÚTOROV A PREDAJCOV KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 vykonali zamestnanci RÚVZ kontrolu 1 984 fyzických a právnických osôb za účelom zistenia dodržiavania ustanovení zákona – schválenie priestorov na uvedenie do prevádzky, zdravotnú a odbornú spôsobilosť na výkon epidemiologických závažných činností, kontrolu dokumentácie o kozmetických výrobkoch u výrobcov a dovozcov, ktorí dovážajú kozmetické výrobky z krajín mimo územia členských štátov EÚ a zavedenia a dodržiavanie správnej výrobnéj praxe. Prehľad výkonov je uvedený v nasledovnej tabuľke.

výkon ŠZD	výrobcovia a baliarne	výrobcovia predávajúci na báze maloobchodu	distribútori a dopravcovia	maloobchod	sektor služieb	celkom
počet podnikov podliehajúcich ŠZD	40	5	174	6 498	6 492	13 209
počet podnikov, v ktorých bol vykonaný ŠZD	18	3	60	1 167	736	1 984
počet inšpekcií	19	1	43	980	608	1 651
počet inšpekcií v rámci RAPEX		13	476	6125	128	6742

Kontrolou sa zistilo, že u výrobcov, dovozcov, distribútorov, predajcov a v sektore služieb i naďalej prevládajú nasledovné nedostatky:

- predaj nesprávne označených kozmetických výrobkov, najmä chýbajúce údaje v slovenskom jazyku, v označovaní zložiek a bezpečnostných informácií,
- výroba /skladovanie/predaj v nevyhovujúcich podmienkach,
- nesplnenie oznamovacej povinnosti.

V rámci dokumentárnej kontroly sa zisťovalo, či má výrobca/dovozca ohlásenú činnosť a rámcové zloženie výrobkov pred ich umiestnením na trh a v rámci povinnej bezpečnostnej dokumentácie o výrobku: údaje o kvalitatívnom a kvantitatívnom zložení výrobkov, špecifikácia zložiek a konečných výrobkov, hodnotenie bezpečnosti, dokumentácia o nežiaducich účinkoch a či konečný výrobok alebo jeho zložky boli/neboli testované na zvieratách. Celkovo bolo skontrolovaných 9 subjektov, z toho 6 výrobcov a 3 dovozcov a dokumentácia 18 vybraných kozmetických výrobkov. Dokumentácia všetkých 18 výrobkov bola v súlade s nariadením vlády.

Ďalej sa z dokumentácie zistilo, že žiaden skontrolovaný výrobok nebol testovaný na zvieratách.

U 11 výrobcov bola skontrolovaná správna výrobná prax. Nedostatky boli zistené len u 1 výrobcu.

KONTROLA VÝSKYTU NEBEZPEČNÝCH KOZMETICKÝCH VÝROBKOV NA TRHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Slovenská republika sa po vstupe do EÚ zapojila do systému rýchlej výmeny informácií o nebezpečných nepotravinárskych výrobkoch - RAPEX. Počas roku 2009 bolo do tohto systému zaslaných 90 hlásení. Všetky RUVZ zabezpečovali kontrolu dovozcov, distribútorov a predajcov kozmetických výrobkov vo veci zistenia výskytu uvedených výrobkov v Slovenskej republike. Žiaden z hlásených výrobkov sa na trhu v Slovenskej republike nenašiel.

V rámci výkonu ŠZD a riešenia podnetu boli v roku 2009 zistené 4 druhy nebezpečných výrobkov, uvedených v nasledovnej tabuľke.

kozmetický výrobok	krajina pôvodu	typ porušenia	výsledok šetrenia
--------------------	----------------	---------------	-------------------

kozmetický výrobok	krajina pôvodu	typ porušenia	výsledok šetrenia
Súprava MAKE UP a doplnky do vlasov 938621699C – GLAMOUR MAKE UP	Čína	Zistený vysoký obsah olova	Zákaz uvádzania do obehu
Súprava MAKE UP 5727160 – GIRLS WORLD Cosmetics Series	Holandsko	Zistený vysoký obsah olova	Zákaz uvádzania do obehu
Opaľovacie mlieko OF 4 Lilien SUN active, SUN LOTION	Česká republika	Prekročený celkový počet mikroorganizmov	Zákaz uvádzania do obehu
KOLODIUM FORTE Phyteneo roztok, 10 ml,	Česká republika	Prekročený obsah regulovanej látky a klamlivé označenie	Zákaz uvádzania do obehu

INÉ ČINNOSTI

PROGRAMY NA OCHRANU ZDRAVIA

RÚVZ sa pod gesciou ÚVZ SR v rámci programov na ochranu zdravia podieľali na plnení nasledovných úloh:

Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch.

V mesiaci marec bola vypracovaná správa o výsledku programu na ochranu zdravia, ktorý pod gesciou ÚVZ SR riešili RUVZ v SR v rokoch 2007-2008. Cieľom úlohy bola kontrola dodržiavania nariadenia vlády pre vybrané látky, ktoré predstavujú riziko pre zdravie ľudí. Úloha pozostáva z odberu rôznych vzoriek kozmetických výrobkov, kontroly ich označenia a následnej laboratórnej analýzy na vybrané zakázané látky a regulované látky. V rámci programu odobrali zamestnanci RUVZ v SR v sledovanom období 1554 vzoriek kozmetických výrobkov. Z analyzovaného množstva vzoriek nevyhovelo požiadavkám právneho predpisu 43 výrobkov (2,7%), z toho 1 výrobok pre deti a 42 výrobkov pre dospelých. Všetky prípady nesúlady požiadavkami právneho predpisu sa týkali označenia výrobkov. Najvyššie porušenie predstavovali výrobky vonnej kozmetiky - 38 vzoriek a to z dôvodu, že výrobcovia neuvádzali potenciálny alergén v zozname zložiek. V ostatných prípadoch neboli v súvislosti so zistenou zložkou, vyznačené na obale bezpečnostné údaje.

Výsledky jednotlivých cielených sledovaní sú uvedené v tabuľke:

Cielené sledovanie	Počet vzoriek				
	analyzovaných			nevyhovujúcich	
	spolu	pre dospelých	pre deti	spolu	pre deti
Zakázané látky spolu	474	474			
akrylamid	56	56			
ftaláty	25	25			
hormóny	27	27			
ťažké kovy	157	157			
oxidačné farbivá	209	209			
Vybrané regulované látky spolu	1289			43	1
konzervačné látky spolu:	569	368	201		
- MDGN	83	43	40		
- ostatné konzervačné látky	213	143	70		
- parabény	228	137	91	1	1
- tiomersál a soli fenylortuti	45	45	0		
UV filtre	194			3	
fluór, DEG	150			1	
oxidačné farby	209	209	0		
vonné látky	167	167	0	38	
spolu	1554			43	1

Súčasťou úlohy bolo i zavedenie nových laboratórnych metód. V laboratóriách RUVZ Bratislava hl. mesto, nové metódy na stanovenie 17 potenciálnych alergénov a 10 zakázaných látok.

Bezpečnosť kozmetických výrobkov pre deti

V roku 2009 pod gesciou UVZ SR začali riešiť RUVZ v SR nový program „Bezpečnosť kozmetických výrobkov pre deti“. Cieľom programu je v rámci rokov 2009 – 2010:

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok na obale kozmetických výrobkov,
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov detí na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií u detí v dôsledku používania dočasnej farby „black hena“ na pokožku.

V rámci roka 2009 bolo odobraných na analýzu 256 výrobkov. 11 z nich nevyhovelo požiadavkám nariadenia vlády, z toho 3 v zložení pre prekročený obsah olova a 8 výrobkov nebolo správne označených.

Výsledky cielených sledovaní sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

cielené sledovanie výrobky pre deti	Počet vzoriek				
	analyzované spolu	nevyhovujúce			
		spolu	mikrobiológia	zloženie	označovanie
Ťažké kovy v dekoratívnej kozmetike	31	8		3	5
Konzervačné látky v čistiacich výrobkoch	170				
fluór, DEG v zubných pastách	55	3			3
spolu	256	11		3	8

KAMPANE

Označovanie výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením

S cieľom zabezpečenia zvýšenej ochrany zdravia spotrebiteľa vyvinula EK roku 2006 iniciatívu na zlepšenie systému označovania kozmetických výrobkov. Po verejných konzultáciách vydala odporúčanie, ktoré má zabezpečiť, aby sa od roku 2007 vo výrobnom priemysle uplatňovalo štandardizované, jednoduché a zrozumiteľné označovanie kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a aby zabezpečovali nielen ochranu pred UVB, ale aj UVA žiarením. V zmysle naplnenia uvedeného cieľa vyhlásila EK 21. máj 2007 za mediálny deň s cieľom informácie spotrebiteľov o tejto iniciatíve a o rizikách spojených s nadmerným vystavovaním sa UV žiareniu, kategóriách výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením potrebných pre určitý stupeň slnenia a určitý typ kože a novom spôsobe označovania kozmetických výrobkov formou piktogramov. ÚVZ SR pokračoval v uvedenej kampani v roku 2008 aj 2009. V tejto súvislosti boli spotrebiteľia opakovane informovaní o označovaní kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a iných opatreniach vedúcich k zníženiu rizika ohrozenia zdravia spotrebiteľa pri pobyte na slnku na web stránkach ÚVZ SR, v dennej tlači a vo vysielaní Slovenského rozhlasu.

Black hena a dočasné farby na pokožku.

Na základe návrhu EK sa členské štáty dohodli, že v roku 2008 povedú v mesiaci jún kampaň, ktorá bude určená predovšetkým mladým ľuďom, ktorí budú tráviť letnú dovolenku pri mori. V tejto lokalite sa čoraz populárnejším stáva aplikácia rôznych obrázkov na pokožku. Na aplikáciu sa využíva tzv. black hena, farba založená na prírodnej báze (hena) podfarbená parafenyléndiamínom (PPD) ale aj inými chemickými látkami, ktoré sú v skutočnosti silnými alergénmi a pre ľudí predstavujú veľké riziko vzniku alergických reakcií. Z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií ÚVZ SR v mesiaci jún opakovane vykonal uvedenú mediálnu kampaň. Na stránkach ÚVZ SR a RUVZ boli uverejnené informácie o dočasných farbách na pokožku a rizikách súvisiacich s ich aplikáciou. Obdobne boli informácie poskytnuté TASR, SITA a ostatným médiám.

V rámci vzdelávania na UVZ SR bol daným témam venovaný vzdelávací aj seminár.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z VÝSLEDKOV ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU NAD KOZMETICKÝMI VÝROBKAMI V ROKU 2008

Ako vyplýva z výsledkov výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 sa na trhu Slovenskej republiky zistilo relatívne nízky počet výrobkov, ktoré nevyhoveli požiadavkám právnych predpisov ako i nebezpečných výrobkov pre zdravie ľudí. Pre zlepšenie práce a zvýšenie ochrany zdravia a spotrebiteľa bude i naďalej potrebné:

- 1 Pokračovať v cieľových úlohách zameraných na bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochranu spotrebiteľov.
- 2 Dobudovať vybrané laboratória, zaviesť a validovať nové laboratórne analýzy, najmä na kontrolu potenciálnych alergénov a zakázaných látok.
- 3 Spolupracovať pri výkone štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami s ostatnými kompetentnými orgánmi členských štátov Európskej únie.
- 4 Implementovať a rozvíjať systém úradnej kontroly kozmetických výrobkov v súlade s princípmi politiky Európskej únie.
5. Vychovávať spotrebiteľa formou mediálnych kampaní s cieľom dosiahnutia zvýšenej ochrany zdravia.

